

השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

עו.

עין משפט  
גו מצוה

ואם בעל הבית חוזר בו ידו על הספוסה. יתן להם לפי מה שעשו ואם הולכה מלכת פועלים על כרחו יתן להם כמה שפסק חוץ ממה שזרף להולכות בהשלמתה: כל המנסה ידו על הספוסה. כגון נמן אמר לבעל לבעו אדום ובעדו שחור אם השכח וימר על היציאה אין נתן לו שכרו משלם אלף דמי יציאת עינים וממנינים ואם יציאה ימירה על השגת נתון לו את השגתו: וכל החוזר בו. בגמרא (א) מפרש לאומניי מאי: גמ' מורו כן אלף קפני. דניהי ואי הטעו הם את בעל הבית או בעל הבית אותן דלי"ח היה ליה למיתני לשון חזרה: דאטעו פועלים אהדרי. אחד מן הפועלים הטעה את חבירו: בארבעה וווי. ליומא: אמר להו. איכו בתלמא: סבור וקובל. ומאי תרעומתן: ואמר להו בארבעה. ולעבר לא נתן דבעה"צ אלף ג'. כימי דמי. דתרעומת יהיה לו ולא יותר: וליחוי פועלים כימי מסגרי. אי מתגרי בארבעה על כרחיה דבעה"צ נימיב ארבעה דהא קמי נוטל מבעל הבית מה שההנה אותו ואע"פ שלא יצוה והרי ההנה אותו ככך ואי מתגרי בשלשה מאי תרעומת איכא: הוה ערתינן. לנקש אדם דזקוק לפועלים שכיבשו בארבעה: לו ביקוק אימא בכעל הבית עסקינן. בפועל שיש לו לפנמי שדות שהן שלו ואינו נשכר למלכת אמרס אם לא ביותר על דמי שכירות והיינו תרעומת דאי לאו דלמרת לי גדי' לא היינו מוזלי בעמי: לעולם פועלים. הרגילים למלכת אמרס: כריסקא. שפירו הרין סביבות שדה ואין מלכתן ניכרת כגון דמלו מלא דממסיס ואלי: אל תמנע טוב מבעליו. פסוק הוא במשלי: דעמיסו אעילויא. אע"פ שאמרנו לו הרי אנו נשכרים כדברי בעל הבית לא לפחות מקנבנתו של זה אמרו אלף להוסיף וכך אמרו מהיימנת לן דהכי אמר בעל הבית וכוון שבעל הבית פוחת אי אמר לן האי שזכרס עלי יתן משלו ואי אמר שזכרס בעל בעל הבית יש להם תרעומת עליו: אלף. הא מיבעיא לן אמר ליה בעל הבית בארבעה והוא נשכרס כמו שאמר בעל הבית מאי: אדיוריה דפועל סמכי. והכי אמרו ליה מהיימנת לן דהכי אמר בעל הבית ולית להו אלף תלמא ותרעומת דאל היינוטוה אלף הכי אמרו אמר דברי בעל הבית נלך ולא סבור וקובל ושקלי ד': ה"ג הבא לי גיטי ואשקך אמרס הסקבל לי גיטי. האשה שאמרה לאחד אם תמלא את בעלי אמור לו שישלח לי את גיטי בידך ותיעשה שלוחו של בעלי לגרשי כשמגיע גני לדי. שלחתי להולכה על הבעל לעשות והאשה מתגרשת כשגיע גני לאחת ושליח לקבלה על האשה לעשות שהיא הוא שלוחה וכוונתה ותתגרש משגיע גני לדי שלוח: אפילו הגיע לידה אינה מגורשא. אלמא אדיובורא דדייה קא סמיך וכו' ולא עשאו שליח להולכה הלך אין כאן שליחות (ב) ואין עליה לעשות שליח להולכה והרי הבא לי אמרה לו ולא התקבל והבעל נתנו לו בתורת שליח קבלה ושליחות זה אינו צד הבעל לעשות: דאי סלקא דעסק אדיובורא דידה סמיך. ולא לדבריו האמין אלף היך כמה שאמרה היא קאמר ליה אם כן עשאו שליח

ואזיל יהיו אמר להו בארבעה דעתייהו אע"פ. והא דלמרו ליה כמו שאמר בעה"צ היינו מהיימנת לן דהכי אמר בעה"צ אי נמי משום דאי אמר בעל הבית עפי מארבעה היה להם כמו שאמר בעל הבית והיינו דמבעיא ליה צמר הכי אי אמרין מהיימנת לן דהכי אמר בעה"צ אי משום דדעתיה אעילויא: דעתייהו אע"פ. באמר להו שזכרס עלי אימי דאי אמר להו שזכרס על בעל הבית מאי נפקא מינה אי דעתייהו אעילויא דבעה"צ לא ישלם להם אלף מה שהתנה. ר"י וכן רבינו חננאל:

(ג) (לעיל) השובר את האומנין והחורו בהם ידם על התחתונה. שאם קבלו קמה לקצור בשני שלשים וקצרו חליה (א) והוקרו וזוהי מה שעמיד לעשות סלע וחמי וחזרו פועלים לא יתן להם רק חמי סלע לפי שזיטקן למח סלע וחמי לקצור חליה השני והיינו כר' דוסא ואם בעה"צ חזר בו ידו על התחתונה פירש כקונטרס אם החלו פועלין ואין זוהי החמי אלף שקל וחזר בו בעה"צ יתן להם סלע וחמי לפי שחצאי הסלע ימלא שיגמרו קצירו ולא רצה לפרש ידיו על התחתונה כשהוקרו פועלין ויתן להם סלע וחמי על חצי שעשו כמו שבזיטא שפירש שחצי סבדא כי למה יתן להם בעה"צ יומר ממה שהתנה עתהס כיון שאין מפסדינן בחזרת בעה"צ ודאיכריה יותר מרוויחיס שנתה ימלאו שימנו להם סלע וחמי לקצור חמי קמה והוא לא היה נתון להם כ"א סלע ואי' דאמר לקמן (דף ע"ג) אמר מר או יגמרו מלכתם ויעלו לו שלשים פשיטא לא לריבא דול עבדימא ואומר בעה"צ ופיסקוהו פועלים והשתא למה חזר בעה"צ בזה כשביש שהחל המלכה מה מרויח צמורה הלל רכין ליתן להם סלע וחמי על מה שעשו ופועלים נמי למה פייסו כיון שאין מפסדיס כלום וי"ל דבעה"צ חזר מתמה שמה שהיתה קטטה בנייהס ופועלים פייסו שלא יצטרכו לתפס ולמנוא מקום להשתכר: דאי ס"ד אדיובורא דידה סמיך כי פשו גיטא דידה פיהא תגרשא. דאי אמרין דגני פועלים דעמיה אעילויא דבעה"צ ה"ג ה"ל למימר דעמיה דבעל אעילויא דידה דאמרה הבא לי גיטא אע"ג דהאי דקאמר שליח התקבל לי גיטי הי עילויא עפי לבעל שמתגרשת וימר במהרה אם היתה האשה אומרת כן מכל מקום השתא שאמרה האשה הבא הוי טפי וזוהי הבעל אי סמיך אמאי דקאמר שמתגרש מיהא כשיגיע גני לידה וכיון דלא מיגרשא אלמא לאו דעמיה דבעל אעילויא דידה ה"ג גבי פועלין לית לן למימר דעמיה אעילויא דבעה"צ אבל אין לפרש דעילויא דבעל הוי מה שאינה מתגרשת כשיגיע גני לידה לא לומר כי עכשו יהיה צדו עדיין אם לקיים אם לגרש והשתא פשיט ליה כפשיטות דנסמוך לא יתיישב דקאמר בשלמא אי אימתר איפכא כו' משהגיע גני לידו מתגרשת דאדיובורא דידה קא סמיך ולפי זה היינו אגריעות' דידה שמתגרשת מהרה ופשיט דכ"ש דאעילויא דבעה"צ יש לסמוך ואי"כ כותר פשיטות דבעל דהוי פשיטא ליה דעמיה אעילויא דקאמר שליח ולא אגריעותא דבעה"צ והכא סמיך בעל אגריעותא דידה: אין להולכה חו צדו הוא וכי מטי גיטא לידה מיהא מיגרש: הכי

מסוף רש"י

הבא לי גיטי ואשקך אמרה התקבל לי גיטי. אלמא אדיובורא דידה סמיך. דאשקך ליעטי הוא אומר לבעל אשקך אמרס הסקבל לי גיטי. (ג) ר"י ודא אומר. הכלה אמר לו הילך מהה ימיו וכו'. (א) אפילו הגיע גני לידה אימא מגורשת. דממסיס ואלי (שם). שמעתי מרבי. דמלאן דאמר שליח היך כמה אמרה סמיך. אדיובורא דידה קא סמיך. אשקך דידורא שליח קאמר ליה האי היך כמה אמרה. דממסיס לי דשליח לקבלתה הילך אימא מיגרשא. דכי הוי בעל שליח אשקך שליחן קבלה יהי עילויא ולא אשקך הדולה. שליח לקבל לא הוי (שם). דאי סלקא דעתך אדיובורא דידה קא סמיך. והכי קאמר ליה אלף לך דעמיה אלף מלמרה ליה סמיךא ליה עילויא (שם). מכי מטי גיטא לידה מיהא תגרשא. דהא בעל נמי שליח להולכה עמיה (שם).

הוא לי גיטי ואשקך אמרה התקבל לי גיטי. אלמא אדיובורא דידה סמיך. דאשקך ליעטי הוא אומר לבעל אשקך אמרס הסקבל לי גיטי. (ג) ר"י ודא אומר. הכלה אמר לו הילך מהה ימיו וכו'. (א) אפילו הגיע גני לידה אימא מגורשת. דממסיס ואלי (שם). שמעתי מרבי. דמלאן דאמר שליח היך כמה אמרה סמיך. אדיובורא דידה קא סמיך. דאשקך דידורא שליח קאמר ליה האי היך כמה אמרה. דממסיס לי דשליח לקבלתה הילך אימא מיגרשא. דכי הוי בעל שליח אשקך שליחן קבלה יהי עילויא ולא אשקך הדולה. שליח לקבל לא הוי (שם). דאי סלקא דעתך אדיובורא דידה קא סמיך. והכי קאמר ליה אלף לך דעמיה אלף מלמרה ליה סמיךא ליה עילויא (שם). מכי מטי גיטא לידה מיהא תגרשא. דהא בעל נמי שליח להולכה עמיה (שם).